DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

11. november 1999 *

I sag C-179/98,

angående en anmodning, som Cour du travail de Bruxelles (Belgien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

État belge

mod

Fatna Mesbah,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 41, stk. 1, i samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Kongeriget Marokko, undertegnet i Rabat den 27. april 1976 og godkendt på

* Processprog: fransk.

Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2211/78 af 26. september 1978 (EFT L 264, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af formanden for Anden Afdeling, R. Schintgen (refererende dommer), som fungerende formand for Sjette Afdeling, og dommerne P.J.G. Kapteyn og H. Ragnemalm,

generaladvokat: S. Alber

justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Fatna Mesbah ved advokat Mikolajczak, Nivelles

— den belgiske regering ved generaldirektør J. Devadder, Juridisk Tjeneste, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved afdelingschef E. Röder og kontorchef C.-D. Quassowski, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— den franske regering ved kontorchef K. Rispal-Bellanger, Afdelingen for International Økonomisk Ret og Fællesskabsret, og fuldmægtig A. de

Bourgoing, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved S. Ridley, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, bistået af barrister M. Hoskins

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Wolfcarius, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 25. marts 1999 er afgivet mundtlige indlæg af den belgiske regering ved konsulent A. Snoecx, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingsarbejde, som befuldmægtiget, af den franske regering ved A. de Bourgoing, af Det Forenede Kongeriges regering ved M. Hoskins, og af Kommissionen ved M. Wolfcarius,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 18. maj 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 11. maj 1998, indgået til Domstolen den 15. maj 1998, har Cour du travail de Bruxelles i medfør til EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 41, stk. 1, i samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Kongeriget Marokko, undertegnet i Rabat den 27. april 1976 og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2211/78 af 26. september 1978 (EFT L 264, s. 1, herefter »aftalen«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Fatna Mesbah, der er marokkansk statsborger, og den belgiske stat. Sagen er anlagt til prøvelse af et afslag på en ansøgning om en ydelse til handicappede.

3 Det fremgår af sagen, at Fatna Mesbah siden den 10. september 1985 har været bosiddende i Belgien, hvor hun bor hos sin datter og svigersøn.

4 Oprindelig kom datteren og svigersønnen fra Marokko og havde marokkansk statsborgerskab, men erhvervede ifølge den forelæggende rets dom belgisk statsborgerskab ved naturalisation »formentlig i midten af 1970'erne«. Efter et spørgsmål herom fra Domstolen har den belgiske regering oplyst, at Fatna Mesbah's svigersøn har været belgisk statsborger siden den 2. september 1985. I øvrigt har Fatna Mesbah's advokat vedlagt sine skriftlige indlæg til Domstolen en attestation fra Kongeriget Marokko's generalkonsul i Bruxelles, hvoraf det

fremgår, at svigersønnen til indstævnte i hovedsagen stadig var marokkansk statsborger den 27. juli 1998.

5 Det er ubestridt, at Fatna Mesbah's svigersøn arbejdede i Belgien fra 1964 til 1989, og at han efter at være gået på pension fortsat bor i denne medlemsstat med sin hustru.

6 Den 22. marts 1995 ansøgte Fatna Mesbah, som er fysisk handicappet og aldrig selv har været erhvervsmæssigt beskæftiget i Belgien, om at få tilkendt en ydelse til handicappede i henhold til den belgiske lov af 27. februar 1987 (*Moniteur belge* af 1.4.1987, s. 4832).

7 Lovens artikel 4, stk. 1, som ændret ved lov af 20. juli 1991 (*Moniteur belge* af 1.8.1991, s. 16951), bestemmer, at en ydelse til handicappede kun kan tilkendes personer, der faktisk har bopæl i Belgien og har belgisk statsborgerskab eller er statsborgere i en anden af Fællesskabets medlemsstater, er statsløse, flygtninge, eller hvis statsborgerskab er ukendt, eller som indtil det fyldte 21. år har fået udbetalt det forhøjede børnetilskud i henhold til belgisk lovgivning. Loven af 20. juli 1991 trådte i kraft den 1. januar 1992.

8 Ved afgørelse af 8. marts 1996 afslog de belgiske myndigheder Fatna Mesbah's ansøgning med den begrundelse, at hun ikke opfyldte den betingelse med hensyn til statsborgerskab, der er fastsat i artikel 4, stk. 1, i loven af 27. februar 1987 med senere ændringer.

9 Ved stævning af 22. marts 1996 anlagde Fatna Mesbah sag ved Tribunal du travail de Nivelles, hvorunder hun gjorde gældende, at afgørelsen var i strid med aftalens artikel 41, stk. 1.

10 I henhold til denne bestemmelse »skal der... over for arbejdstagere med marokkansk statsborgerskab og medlemmer af deres familie, der bor hos dem, anvendes en social sikringsordning, som udelukker enhver forskelsbehandling på grundlag af nationalitet i forhold til statsborgere i de medlemsstater, hvor de pågældende er beskæftiget«.

11 Ifølge Fatna Mesbah følger det heraf, at aftalen forbyder myndighederne i en medlemsstat at henvise til ansøgerens marokkanske statsborgerskab som begrundelse for et afslag på en ansøgning om sociale ydelser.

12 Ved afgørelse af 16. maj 1997 gav Tribunal du travail de Nivelles Fatna Mesbah medhold og ophævede det meddelte afslag på tilkendelse af ydelsen til handicappede.

13 Den 15. juni 1997 iværksatte den belgiske stat anke til Cour du travail de Bruxelles med henvisning til, at Fatna Mesbah er marokkansk statsborger, hvorfor hun i medfør af den belgiske lov ikke har krav på den ansøgte ydelse.

14 Denne ret fastslog, at aftalens artikel 41, stk. 1, i medfør af fast retspraksis (jf. bl.a. dom af 31.1.1991, sag C-18/90, Kziber, Sml. I, s. 199, og af 20.4.1994, sag C-58/93, Yousfi, Sml. I, s. 1353) har direkte virkning, således at Fatna Mesbah kan påberåbe sig bestemmelsen for de nationale retter. Retten udtalte endvidere, at en ydelse til handicappede, såsom den, der er indført ved den belgiske lov af 27. februar 1987 med senere ændringer, i medfør af denne retspraksis er omfattet af nævnte bestemmelses saglige anvendelsesområde.

15 Ifølge Cour du travail må det endelig undersøges, hvorvidt et »familiemedlem« til en marokkansk arbejdstager, der aldrig i kraft af en beskæftigelse, som

vedkommende selv har udøvet, har haft ret til sociale sikringsydelser, er omfattet af det personelle anvendelsesområde for aftalens artikel 41, stk. 1, på grundlag af en — nuværende eller tidligere — beskæftigelse udøvet af et medlem af den pågældendes familie.

16 Herved har den forelæggende ret antaget, at nævnte bestemmelse finder anvendelse på såvel erhvervsaktive som pensionerede arbejdstagere med marokkansk statsborgerskab og på medlemmer af deres familie, der bor hos dem i værtsmedlemsstaten. Retten har desuden henvist til Domstolens dom af 15. januar 1998 (sag C-113/97, Babahenini, Sml. I, s. 183, præmis 32) som grundlag for at forkaste den belgiske stats argument om, at Fatna Mesbah, der aldrig selv har haft status som arbejdstager, ikke kan gøre krav på en ydelse til handicappede ifølge den belgiske lov, fordi denne ydelse ifølge den pågældende nationale lovgivning betragtes som en ret af selvstændig karakter og ikke er en afledt ret, som vil kunne erhverves af indstævnte i hovedsagen på grund af hendes status som medlem af en vandrende arbejdstagers familie.

17 Cour du travail har imidlertid anført, for det første, at Fatna Mesbah den 22. marts 1995 — datoen for indgivelsen af ansøgningen om ydelse til handicappede — var den eneste person i sin svigersøns og datters husstand, der havde bevaret sit marokkanske statsborgerskab. De sidstnævnte havde erhvervet belgisk statsborgerskab inden den ovennævnte dato. Det måtte herefter være et spørgsmål, om Fatna Mesbah fortsat må anses for familiemedlem til en »marokkansk arbejdstager« i den forstand, hvori udtrykket anvendes i aftalens artikel 41, stk. 1. For det andet har Cour du travail anført, at da denne bestemmelse ikke fastlægger nogen definition af begrebet »familiemedlem«, er det endvidere et spørgsmål, indtil hvilken grad af slægtskab dette begreb udstrækker sig, og hvorvidt det kan omfatte personer, der, som i hovedsagen, kun har en indbyrdes tilknytning i form af svogerskab.

18 Da Cour du travail de Bruxelles var af den opfattelse, at tvisten således rejste problemer vedrørende fortolkningen af fællesskabsretten, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan et familiemedlem til en arbejdstager, der oprindelig har været marokkansk statsborger, men som senere har erhvervet belgisk statsborger-

skab, fortsat støtte ret på artikel 41, stk. 1, i samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Kongeriget Marokko, undertegnet i Rabat den 27. april 1976 og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2211/78 af 26. september 1978, og påberåbe sig det i aftalen indeholdte princip om forbud mod forskelsbehandling af 'marokkanske arbejdstagere' og af 'medlemmer af deres familie', der bor hos dem?

2) Indtil hvilken grad af slægtskab — i lige linje og/eller i sidelinjen — udstrækker begrebet 'familie' i artikel 41, stk. 1, i aftalen EØF-Marokko sig, og kan det også omfatte personer med marokkansk statsborgerskab, der kun har en indbyrdes tilknytning i form af svogerskab?«

Første spørgsmål

19 Det er ubestridt, at Fatna Mesbah havde marokkansk statsborgerskab på tidspunktet for ansøgningen om ydelsen til handicappede, som der er tale om i hovedsagen, såvel som i årene 1992-1995, der er den referenceperiode for tildeling af ydelsen, som lægges til grund i den nationale lovgivning.

20 Imidlertid er denne betingelse ikke tilstrækkelig til, at et familiemedlem til en vandrende marokkansk arbejdstager, som har bopæl i værtsmedlemsstaten, kan påberåbe sig princippet om forbud mod enhver form for forskelsbehandling på området for social sikring, der er knæsat i aftalens artikel 41, stk. 1.

21 Det fremgår nemlig af selve ordlyden af bestemmelsen, at nævnte princip gælder for arbejdstagere med marokkansk statsborgerskab og medlemmerne af deres familie, som bor hos dem i værtsmedlemsstaten.

22 Selv om det er ubestridt, at Fatna Mesbah på det relevante tidspunkt i overensstemmelse med den gældende nationale lov faktisk var medlem af en vandrende arbejdstagers husstand i den medlemsstat, på hvis område han er eller har været beskæftiget — konkret i sin svigersøns husstand i Belgien, hvor svigersønnen oppebærer alderspension efter erhvervsmæssig beskæftigelse — angår tvisten imidlertid statsborgerskabet for nævnte arbejdstager, gennem hvilket indstævnte i hovedsagen vil kunne udlede rettigheder med hensyn til en ydelse til handicappede på grundlag af lovgivningen i værtsmedlemsstaten på samme betingelser som nævnte stats egne statsborgere.

23 I overensstemmelse med aftalens artikel 41, stk. 1, kan familiemedlemmet kun påberåbe sig reglen om forbud mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, der fastslås dér, for så vidt som den vandrende arbejdstager, som familiemedlemmet bor hos, har marokkansk statsborgerskab.

24 Herved har Cour du travail i forelæggelsesdommen anført, at Fatna Mesbah's svigersøn og datter erhvervede belgisk statsborgerskab ved naturalisation »formentlig i midten af 1970'erne«. Den forelæggende ret har taget udgangspunkt i, at svigersønnen til indstævnte i hovedsagen som følge af denne erhvervelse nødvendigvis mistede sit marokkanske statsborgerskab, idet retten har anført, at Fatna Mesbah den 22. marts 1995, datoen for indgivelsen af ansøgningen om ydelse til handicappede, som der er tvist om i hovedsagen, var den eneste person i den husstand, der omfattede hende selv samt svigersønnen og datteren, som havde bevaret sit marokkanske statsborgerskab.

25 Under retsforhandlingerne for Domstolen har indstævnte i hovedsagen og den belgiske regering imidlertid overensstemmende, og ved fremlæggelse af et bevis på statsborgerskab udstedt af Folkeregisteret i Fatna Mesbah's svigersøns bopælskommune samt en udskrift af det nationale register, gjort gældende, at svigersønnen har været belgisk statsborger fra den 2. september 1985. Desuden er der fremlagt en attestation fra Kongeriget Marokko's generalkonsul i Bruxelles,

hvoraf det fremgår, at Fatna Mesbah's svigersøn havde marokkansk statsborgerskab den 27. juli 1998.

26 Under disse omstændigheder skal Domstolen — med henblik på at give den forelæggende ret et brugbart svar til dens afgørelse af tvisten i hovedsagen, og henset til det forhold, at parterne, der har afgivet skriftlige og mundtlige indlæg for Domstolen, udtrykkeligt har taget stilling hertil — konkret afgøre, om et familiemedlem til en vandrende arbejdstager med marokkansk statsborgerskab, når denne har erhvervet statsborgerskab i værtsmedlemsstaten før det tidspunkt, hvor det pågældende familiemedlem begyndte at bo hos arbejdstageren i nævnte medlemsstat og ansøgte om at få tilkendt en social sikringsydelse i henhold til medlemsstatens lovgivning, kan påberåbe sig aftalens artikel 41, stk. 1, for at støtte ret på nævnte arbejdstagers marokkanske statsborgerskab med henblik på at blive omfattet af det ligebehandlingsprincip på området for social sikring, der er knæsat ved denne bestemmelse.

27 I denne henseende har den belgiske regering gjort gældende, at selv om det antages, at den vandrende arbejdstager skal anses for at have bevaret sit marokkanske statsborgerskab ifølge marokkansk ret, står det dog ikke desto mindre fast, at han med henblik på anvendelsen af den belgiske lov skal betragtes udelukkende som belgisk statsborger. Det er derfor ikke muligt, at et medlem af hans familie i Belgien kan påberåbe sig arbejdstagerens marokkanske statsborgerskab for at få tilkendt en social sikringsydelse ifølge den belgiske lov.

28 Heroverfor har Kommissionen gjort gældende, at såfremt den arbejdstager, som familiemedlemmet udleder rettigheder fra for at få tilkendt en social sikringsydelse som den i hovedsagen omtvistede, har statsborgerskab i såvel oprindelsesstaten som værtsmedlemsstaten, følger det i analogi med dommen af 7. juli 1992 (sag C-369/90, Micheletti m.fl., Sml. I, s. 4239), at fællesskabsretten er til hinder for, at værtsmedlemsstaten afskærer et sådant familiemedlem fra at påberåbe sig arbejdstagerens marokkanske statsborgerskab for at blive omfattet af princippet om ligebehandling på området for social sikring, således som dette

til fordel for vedkommende er fastsat i aftalens artikel 41, stk. 1, alene med henvisning til, at lovgivningen i denne medlemsstat kun anser arbejdstageren for at være statsborger dér.

29 Det bemærkes, at som Domstolen har fastslået i præmis 10 i Micheletti m.fl.-dommen, hører fastlæggelsen af kriterierne for erhvervelse og fortabelse af statsborgerskab efter folkeretten under medlemsstaternes kompetence, idet de herved skal overholde fællesskabsretten.

30 Følgelig har Domstolen i Micheletti m.fl.-dommen fastslået, at fællesskabsrettens bestemmelser vedrørende fri etableringsret er til hinder for, at en medlemsstat afviser at yde denne frihed til en statsborger i en anden medlemsstat, som samtidig er statsborger i et tredjeland, med den begrundelse, at han ifølge lovgivningen i opholdsstaten betragtes som statsborger i et tredjeland.

31 Domstolen har således udtalt, at en medlemsstat i sin lovgivning ikke må begrænse virkningerne af en anden medlemsstats tildeling af statsborgerskab ved at kræve yderligere betingelser for anerkendelse af dette statsborgerskab — som f.eks. at vedkommende har sædvanlig bopæl i den medlemsstat, hvori han er statsborger, inden han ankommer til værtsmedlemsstaten — når det drejer sig om udøvelse af de i traktaten hjemlede grundlæggende friheder. Dette gør sig desto mere gældende, når det tages i betragtning, at det personelle anvendelsesområde for fællesskabsreglerne vedrørende etableringsfriheden ellers ville kunne variere fra medlemsstat til medlemsstat (jf. Micheletti m.fl.-dommen, præmis 10, 11 og 12).

32 Følgelig fastslog Domstolen, at når den pågældende person godtgør sin status som statsborger i en medlemsstat, kan de øvrige medlemsstater ikke nægte at anerkende denne status med den begrundelse, at den pågældende samtidig har

statsborgerskab i et tredjeland, der i henhold til værtsmedlemsstatens lovgivning går forud for statsborgerskabet i medlemsstaten (jf. Micheletti m.fl.-dommen, præmis 14).

33 Imidlertid må det fastslås, at omstændighederne i hovedsagen er forskellige fra omstændighederne i Micheletti m.fl.-sagen.

34 I hovedsagen har den vandrende arbejdstager således ud over statsborgerskab i et tredjeland statsborgerskab i netop den medlemsstat, hvori han har bopæl og har været erhvervsmæssigt beskæftiget.

35 Desuden er det ikke statsborgerskabet i en anden medlemsstat, som værtsmedlemsstaten afskærer et familiemedlem til arbejdstageren, der udleder rettigheder af sidstnævntes status i henhold til aftalens artikel 41, stk. 1, fra at påberåbe sig, men derimod arbejdstagerens statsborgerskab i et tredjeland.

36 Dertil kommer, at i modsætning til Micheletti m.fl.-dommen, som vedrørte den frie etableringsret i henhold til traktaten, griber medlemsstatens lovgivning, der gøres gældende mod Fatna Mesbah, ikke ind i nogen grundlæggende ret til bevægelighed, eftersom aftalen ikke har til formål at virkeliggøre marokkanske statsborgeres frie bevægelighed inden for Fællesskabet, men udelukkende at konsolidere den sociale situation for marokkanske arbejdstagere og deres familiemedlemmer, som bor hos dem i én værtsmedlemsstat.

37 Under disse omstændigheder kan Micheletti m.fl.-dommen, der vedrører en anden retsstilling end den, som består i hovedsagen, ikke overføres til denne sag.

38 Følgelig kan det af Kommissionen fremførte argument herom ikke lægges til grund.

39 Heraf følger, at fællesskabsretten ikke er til hinder for, at værtsmedlemsstaten afskærer et familiemedlem til en arbejdstager med belgisk statsborgerskab, som har bevaret sit marokkanske statsborgerskab i henhold til marokkansk ret, fra at påberåbe sig nævnte arbejdstagers marokkanske statsborgerskab for at blive omfattet af det princip om ligebehandling på området for social sikring, således som dette til fordel for vedkommende er fastsat ved aftalens artikel 41, stk. 1, alene med henvisning til, at lovgivningen i denne medlemsstat kun anser arbejdstageren for at være statsborger dér.

40 Det tilkommer således udelukkende den forelæggende ret, på grundlag af dens enekompetence til at fortolke og anvende den nationale ret i den for retten verserende sag, at fastslå Fatna Mesbah's svigersøns statsborgerskab i medfør af belgisk ret, navnlig i medfør af statsborgerskabsloven og den internationale privatret, som gældende på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen om den omtvistede ydelse til handicappede samt i de relevante referenceperioder med hensyn til bedømmelsen af, om der består ret til den pågældende sociale sikringsydelse.

41 Henset til de ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at et familiemedlem til en vandrende arbejdstager med marokkansk statsborgerskab kan ikke, når arbejdstageren har erhvervet statsborgerskab i værtsmedlemsstaten før det tidspunkt, hvor det pågældende familiemedlem begyndte at bo hos arbejdstageren i nævnte medlemsstat og ansøgte om at få tilkendt en social sikringsydelse i henhold til medlemsstatens lovgivning, påberåbe sig aftalens artikel 41, stk. 1, for at støtte ret på nævnte arbejdstagers marokkanske statsborgerskab med henblik på at blive omfattet af det ligebehandlingsprincip på området for social sikring, der er knæsat ved denne bestemmelse.

Et sådant familiemedlem til en marokkansk vandrende arbejdstager kan kun, såfremt arbejdstageren også har statsborgerskab i værtsmedlemsstaten, påberåbe

sig arbejdstagerens marokkanske statsborgerskab med henblik på anvendelsen af aftalens artikel 41, stk. 1, på grundlag af den pågældende medlemsstats ret, som det imidlertid alene tilkommer den nationale ret at fortolke og anvende i den for retten verserende sag.

Andet spørgsmål

42 Ved besvarelsen af dette spørgsmål skal det indledningsvis påpeges, at aftalens artikel 41, stk. 1, tildeler rettigheder ifølge princippet om forbud mod enhver forskelsbehandling på området for social sikring ikke alene til den marokkanske vandrende arbejdstager selv, men også til de familiemedlemmer, som bor hos ham.

43 I artikel 41, stk. 1, gives der imidlertid ingen definition af begrebet »familiemedlemmer til arbejdstageren«.

44 Det fremgår dog af selve ordlyden af bestemmelsen, at den dér fastsatte ligebehandlingsregel ikke alene gælder til fordel for den vandrende arbejdstagers ægtefælle og børn. Aftalens artikel 41, stk. 1, anvender således det mere generelle udtryk »familiemedlemmer« til arbejdstageren, og dette kan også omfatte andre af dennes slægtninge, herunder slægtninge i opstigende linje.

45 Artikel 41, stk. 1, indeholder i øvrigt intet holdepunkt for, at rækkevidden af begrebet »familiemedlemmer« skulle være begrænset til blodsbeslægtede til arbejdstageren.

46 Det følger af ovenstående bemærkninger, at begrebet »familiemedlemmer« i aftalens artikel 41, stk. 1, ikke kun omfatter arbejdstagerens ægtefælle og slægtninge i nedstigende linje, men også de personer, som er nært beslægtede med arbejdstageren, såsom slægtninge i opstigende linje, herunder ved svogerskab, dog forudsat, at de pågældende faktisk bor hos arbejdstageren.

47 Heraf følger, at en person som indstævnte i hovedsagen, der er mor til den vandrende arbejdstagers hustru, og som uafbrudt siden 1985 har boet hos datteren og svigersønnen i værtsmedlemsstaten, skal betragtes som et familiemedlem til arbejdstageren i den i aftalens artikel 41, stk. 1, forudsatte betydning.

48 Det andet spørgsmål skal derfor besvares med, at begrebet »familiemedlemmer« til en marokkansk vandrende arbejdstager i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i aftalens artikel 41, stk. 1, omfatter slægtninge i opstigende linje til arbejdstageren og hans ægtefælle, som bor hos arbejdstageren i værtsmedlemsstaten.

Sagens omkostninger

49 De udgifter, der er afholdt af den belgiske, af den tyske, af den franske og af Det Forenede Kongeriges regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Cour du travail de Bruxelles ved dom af 11. maj 1998, for ret:

1) **Et familiemedlem til en vandrende arbejdstager med marokkansk statsborgerskab kan ikke, når arbejdstageren har erhvervet statsborgerskab i værtsmedlemsstaten før det tidspunkt, hvor det pågældende familiemedlem begyndte at bo hos arbejdstageren i nævnte medlemsstat og ansøgte om at få tilkendt en social sikringsydelse i henhold til medlemsstatens lovgivning, påberåbe sig artikel 41, stk. 1, i samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Kongeriget Marokko, undertegnet i Rabat den 27. april 1976 og godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets forordning (EØF) nr. 2211/78 af 26. september 1978 for at støtte ret på nævnte arbejdstagers marokkanske statsborgerskab med henblik på at blive omfattet af det ligebehandlingsprincip på området for social sikring, der er knæsat ved denne bestemmelse.**

Et sådant familiemedlem til en marokkansk vandrende arbejdstager kan kun, såfremt arbejdstageren også har statsborgerskab i værtsmedlemsstaten, påberåbe sig arbejdstagerens marokkanske statsborgerskab med henblik på

anvendelsen af aftalens artikel 41, stk. 1, på grundlag af den pågældende medlemsstats ret, som det imidlertid alene tilkommer den nationale ret at fortolke og anvende i den for retten verserende sag.

2) **Begrebet »familiemedlemmer« til en marokkansk vandrende arbejdstager i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i aftalens artikel 41, stk. 1, omfatter slægtninge i opstigende linje til arbejdstageren og hans ægtefælle, som bor hos arbejdstageren i værtsmedlemsstaten.**

Schintgen Kapteyn Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. november 1999.

R. Grass

Justitssekretær

J.C. Moitinho de Almeida

Formand for Sjette Afdeling